HUMANISTICKE STUDIJE

7 | 2020

Univerzitet
Donja Gorica

ČASOPIS
HUMANISTIČKE STUDIJE

Glavni i odgovorni urednik:
Dragan K. Vukčević

Urednik broja
„Balkan i Srednja Evropa —
istorijske i savremene poveznice“:
Đorđije Borozan

Redakcija:
1. Đorđije Borozan (Podgorica);
2. Ilija Vujačić (Podgorica);
3. Dragica Vujadinović (Beograd);
4. Milan Podunavac (Podgorica);
5. Cirila Toplak (Ljubljana);
6. Mirjana Maleska (Skoplje);
7. Asim Mujkić (Sarajevo).

Savjet:
1. John Keane (Sidney);
2. Nenad Dimitrijević (Beograd);
3. Čedomir Čupić (Beograd);
4. Olga Breskaja (Vilnius);
5. Ana Krasteva (Sofija, Lyon);
6. Panos Ljoveras (Solun);
7. Đuro Šušnjić (Beograd);
8. Viljam Smirnov (Moskva);
9. Rudi Rizman (Ljubljana);
10. Alpar Lošonc (Novi Sad);
11. Vesna Kilibarda (Podgorica);
12. Stefano Bianchini (Bologna);
13. Hans-Georg Ziebertz (Würzburg);
14. Ratko Božović (Beograd).

Sekretar: Nikola Zečević

Dizajn: Mile Grozdanić

Priprema za štampu: Bojan R. Popović
Medeon, Podgorica

Lektura i korektura: Valentina Knežević

Lektura i korektura za priloge na engleskom
jeziku: Dragana Dubljević, Dragica Žugić

Izdavač: HS, UDG

Podgorica,
2020.

www.humanistickestudije.me

SADRŽAJ

DRAGAN K. VUKČEVIĆ Uvodna riječ
glavnog i odgovornog urednika /5/

DIO I TEMA BROJA: BALKAN I SREDNJA EVROPA
— ISTORIJSKE I SAVREMENE POVEZNICE
FILIP TESAR Balkan i Srednja Evropa u metaforičnom zagrljaju /9/
TATIANA HRIVÍKOVÁ Folk Tales and Fairy Tales
as Transmitters of Cultural Values /27/
MILAN BALABAN, DALIBOR SAVIĆ Nacionalizacija
čehoslovačke imovine u Federativnoj Narodnoj Republici
Jugoslaviji na primjeru firme Bata /41/
VIŠESLAV ARALICA „Pravi dinarci". Crnogorci, „dalmatinski
Zagorci" i Ličani u antropogeografiji Jovana Cvijića /61/

DIO II STUDIJE
ILIJA VUJAČIĆ Politički mit u *Gorskom vijencu* /85/
PETAR DOBREV, DIMITAR GRIGOROV Opium,
Bonito and Olive Agents: States and Drugs in the Balkans
(Beginning of the 19th Century — 1940s) /109/

DIO III RECENZIJE
MIHAD MUJANOVIĆ, *I zemlja se potrese: odjek zemljotresa u Skoplju 1963. godine i Bosanskoj krajini 1969. godine*, Udruženje za
modernu historiju, Sarajevo, 2019. (Boris Mosković) /135/
BERNHARD FORCHTNER (ed.) *Far Right and the Environment*.
Oxon: Routledge, 2020. (Balša Lubarda) /139/

DIO IV IN MEMORIAM
Prof. dr Mileva Filipović (1938–2020) (Dragan K. Vukčević) /145/

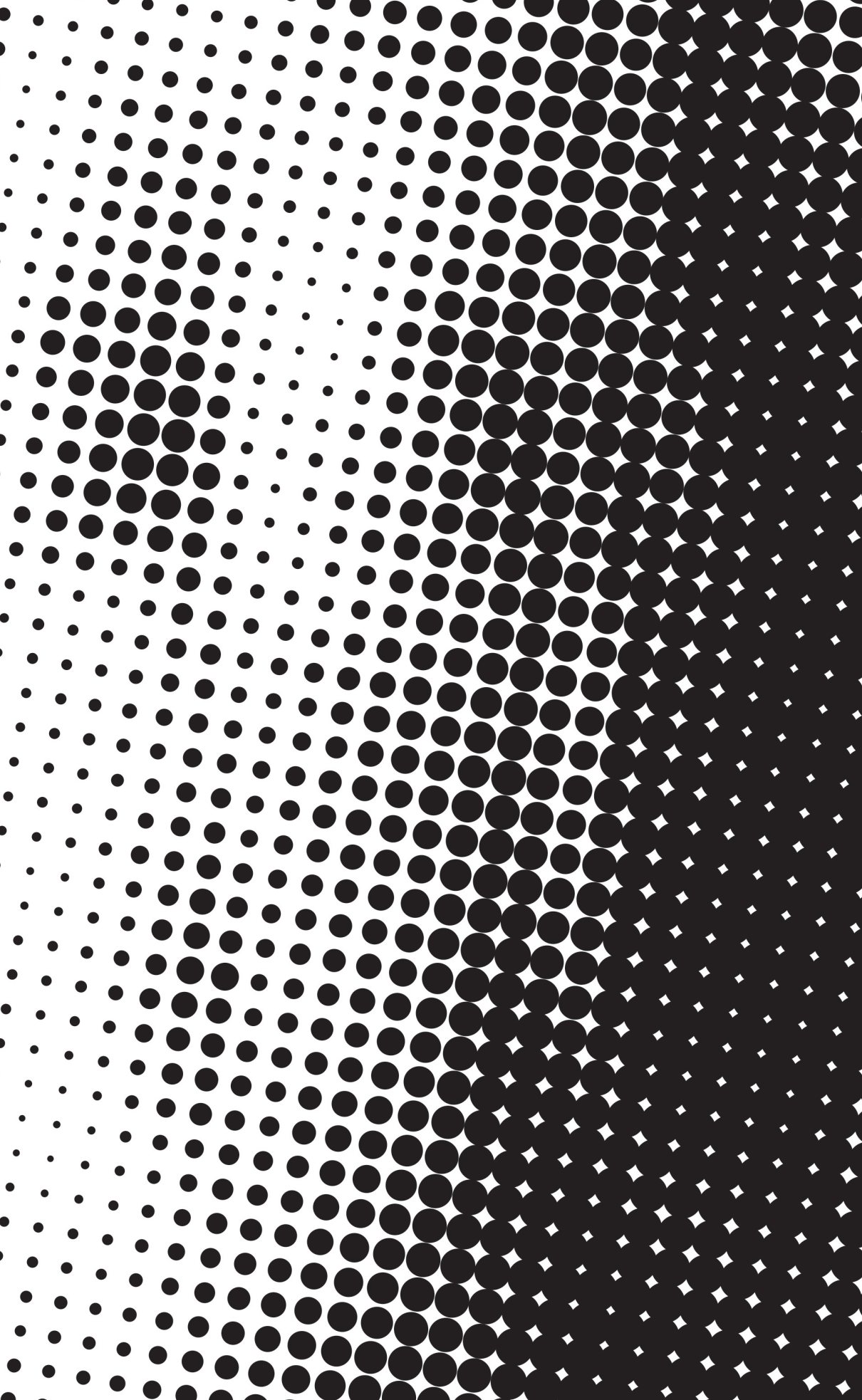

Prof. dr Mileva Filipović (1938–2020)

Tiho i dostojanstveno, kao što je i živjela, 11. jula 2020. godine napustila je ovaj svijet Mileva Filipović. Bila je redovna profesorica na Pravnom fakultetu Univerziteta Crne Gore.

Rođena je 4. septembra 1938. godine u Spužu, opština Danilovgrad. Završila je Fakultet političkih nauka u Beogradu, na kojem je magistrirala 1976, a doktorirala 1983. godine. Tokom rada na svojoj doktorskoj tezi boravila je u Parizu, kao stipendista francuske vlade, kod Luja Altisera na *École normale supérieure*. Bila je član Odbora za filozofiju i sociologiju, kao i Odbora za pravne i političke nauke Crnogorske akademije nauka i umjetnosti.

Učestvovala je na Svjetskom kongresu za međunarodnu godinu žena (Berlin 1975), na više međunarodnih seminara *Žena i društveno-ekonomski razvoj*, kao i na gotovo svim naučnim skupovima u Crnogorskoj akademiji nauka i umjetnosti. Inicijator je magistarskog studija posvećenog izučavanju rodne ravnopravnosti. Do odlaska u penziju, bila je šef Katedre za sociološke nauke na Pravnom fakultetu u Podgorici. Dobitnik je Nagrade oslobođenja Titograda 1980. godine.

Duhovni zavičaj profesorice Filipović bila je nauka. Svoj javni poziv shvatala je kao službu njoj. Na tom polju opredijelila se za relativno mladu nauku, do tada nedovoljno utemeljenu u Crnoj Gori — sociologiju. Shvatala je da je to jedna od onih naučnih disciplina koja je pokazatelj razvoja modernosti jednog društva. Zato se s pravom može reći da je profesorica Filipović bila jedna od začetnica sociologije u Crnoj Gori. Oni koji budu pisali istoriju razvoja ove naučne discipline u Crnoj Gori isticaće njeno ime i djelo kao nezaobilazno u toj priči.

Među djelima koja je ostavila posebno su značajne knjige: *Radnička klasa i oslobođenje žene* (1979); *Istorijski materijalizam i strukturalizam u savremenoj sociološkoj misli* (1984); *Uvod u opštu sociologiju* (1995, 1998, 2002, 2010) i *Društvena moć žena u Crnoj Gori* (2003). Sve ove studije odlikuju se metodološkom dosljednošću, ozbiljnim teorijskim pristupom i navođenjem najznačajnije literature.

Osnovala je i uređivala Biblioteku *Femina* u izdavačkoj kući CID. U tom svojstvu priredila je više knjiga. One su tematski posvećene pitanju položaja žene i problemu rodne ravnopravnosti. Kao takve, predstavljaju nezaobilaznu literaturu za svakog ko se bavi ovom problematikom. Nekoliko knjiga iz ove biblioteke sama je prevela i za

njih napisala predgovor. Nije nebitno istaći da ni za jedan od ovih prevoda nije željela da primi honorar, smatrajući to svojim prilogom da se knjiga učini što dostupnijom čitaocu.

Cjelokupni naučni opus profesorice Filipović svjedoči o njenoj obaviještenosti o onome o čemu piše, o ozbiljnosti u teorijskom pristupu i o naglašenoj ličnoj skromnosti. Svoju misiju ona je vidjela ne samo kao pokušaj da se društveni život objasni i razumije, već i kao nastojanje da se on učini savremenijim i boljim. U tome se ogleda i ljudska dimenzija njene naučne orijentacije. Naučnim i pedagoškim radom ona je pokazala da je visoki ideal jedinstva istinitog i ljudskog, naučnog i moralnog teško ostvariv, ali je moguć.

Život jedne ličnosti sa univerziteta ne predstavlja samo njena naučna karijera. Za profesoricu Filipović možemo reći da se ostvarila i u porodičnom životu, kao supruga i kao majka. Porodičnu priču nastavila su tri sina. Svaki od njih, na svom putu, ostvaruje uspješnu karijeru.

Pisac ovih redaka započeo je svoj naučni put kao asistent na predmetu Sociologija, kod profesorice Filipović. S ponosom mogu reći da je ona, do odlaska u penziju, bila moj najbliži saradnik i najiskreniji prijatelj na Pravnom fakultetu u Podgorici. Zato njen odlazak ne doživljavam samo kao gubitak za naučnu misao i univerzitetsku zajednicu Crne Gore. On za mene ima i duboko lično značenje. Predstavlja oproštaj sa svojim učiteljem. Tada veliko prijateljstvo postaje sjećanje ispunjeno iskrenim poštovanjem.

Dragan K. Vukčević